

**ГОДИШЕН ДОКЛАД
ЗА ПРОВЕДЕН МОНИТОРИНГ
В ГОРИ С ВИСОКА КОНСЕРВАЦИОННА СТОЙНОСТ
НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТП ДГС – ХИСАР ПРЕЗ 2021 ГОД.**

Наблюдението (мониторинг) на горите с висока консервационна стойност (ГВКС) се осъществява чрез периодични теренни обхождания и прилагане на система от показатели за оценка на биологичното разнообразие и състоянието ГВКС.

При теренната работа се наблюдават показатели като жизненост на отделните дървета, структура на насаждението, здравословно състояние, наличие на дегенеративни процеси, честота, размери и разположение на празните пространства. В зависимост от различните видове животни, птици и растения, които се наблюдават, се събират данни за броя на размножаващите се семейни групи, гнездови находища, полово съотношение и др.

Чрез наблюдението, събирането, съхраняването, обработването и анализирането на данни от елементите на биологичното разнообразие може да се направи оценка на неговото състояние, както и да се предвидят необходимите мерки за неговото запазване и обогатяването му.

Резултатите и анализите от провеждането на мониторинга са основен инструмент при взимане на управленски решения, по-отношение опазване, съхраняване и увеличаване на биологичното разнообразие на горските територии – държавна собственост от района на ТП ДГС Хисар в Община Калояново и Община Хисаря, област Пловдив.

Настоящото проучване на биологичното разнообразие и ГВКС за територията на териториално поделение Държавно горско стопанство (ТП ДГС) „Хисар” на Южноцентрално държавно предприятие - Смолян е извършено в периода **януари – декември 2021 г.**

I. Собственост на горите и промени в начина на ползването или функционалните категории на горите:

През 2021 год. не са извършвани промени в площите стопанисвани от стопанството. Данните са, както следва:

- общо горски територии	– 28124,8 ха;
в т.ч.:	
- общата площ на териториите – държавна собственост	– 17281,5 ха;
в т.ч.:	
- площ на водните територии – държавна собственост	– 88,3 ха;
- площ на земеделските територии – държавна собственост	– 753,1 ха;
- площ на териториите – държавна собственост, представляващи полезни изкопаеми	– 15,3 ха;
- площ на горските територии – държавна собственост	– 16425,4 ха;
- в т.ч. площ включена в обхвата на горска сертификация	– 16261,4 ха;

Представителни образци на основните естествени горски екосистеми, установени в горските територии – държавна собственост в района на стопанството, определени със заповед № 534 от 23.08.2018 год. на директора на ТП ДГС Хисар:

обща площ **2043,1** ха, в т.ч. гори във фаза на старост с обща площ **880,1** ха.

Площ на териториите извън обхвата на сертификация – **164,6 ха**;

в т.ч. **2,9** ха горски разсадник, **37,81** ха (по з-д № РД 49-471/20.12.2017 год. и по з-д № РД 49-472/20.12.2017 год. на министъра на земеделието, храните и горите съответно 39.802 дка в з-ще Песнопой и 338.304 дка в з-ще Отец Паисиево), **123,3 ха** посочени като временно общинска собственост, за които липсват документи за предаване на община Хисаря (в справката за настъпили промени в общата площ, представена с ГСП, посочените като ВСО са 137,3 ха)

Забележка:

Разпределение площта на ГТДС по функции, съгласно ГСП 2018, е както следва:

Площ на териториите със стопански функции	– 3002,4 ха;
Площ на териториите със защитни функции	– 140,6 ха;
Площ на териториите със специални функции	– 13283,0 ха;
Обща площ на ГТДС	– 16426,0 ха;

Площ на териториите включени в „Натура 2000“ – 10251,1 ха;

Съгласно регистър на имотите със собственик, включващ в наименованието си и абревиатурата Държавно лесничейство, чийто наследник е ДГС Хисар ТП на ЮЦДП Смолян, получен от двете общински служби по земеделие, площта на **поземлените имоти** (ПИ), които би следвало да се управляват от ТП ДГС Хисар е **16331,3 ха**, в т.ч. **2,9** ха е площта на горски разсадник, който е извън обхвата на горска сертификация.

II. Извършени горскостопански дейности на територията на ДГС (залесявания, сечи (вид на сечта и площи), направа на горски пътища и др.)

През годината е извършено залесяване на площ от **85** дка, попълване на култури **47** дка, отглеждане на култури **450** дка, семепроизводство (събиране) **170** кг, кастрене на тополови култури **51** дка, ограждане на култури **400** лм/ **7** дка, изораване на междуредия **183** дка; маркиране на подлежащи на сеч дървета **34529** м³ стояща маса, подпомагане на ест. възобновяване **няма**, наземна химична борба **104** дка.

Проведени са сечи на площ от **660,4** ха, както следва:

- За индивидуално производство на висококачествена дървесина (Саарландски метод) – ;
- Осветление **24,9** ха в широколистни;
- Прочистка – ;
- Прореждане **83,1** ха;
- Пробирка **243,8** ха;
- Принудителна **19,9** ха;
- Санитарна **3,5** ха;
- Гола (за топола и акация) **12,6** ха;
- Групово постепенна **24,5** ха;
- Постепенно котловинна **179,8** ха;
- Краткоср. постеп., осем. ф. – ;
- Селекционна **25,1** ха;
- Техническа **1,4** ха;

Извършен е ремонт на **39,4** км горски пътища.

III. Вид и количество на добитите продукти (вкл. недървесни горски продукти):

Общото ползване на дървесина от горските територии – държавна собственост възлиза на **35693** м³ стояща маса с клони и на **27816** м³ лежаща маса.

Ползването на дървесина през 2021 год. в **стояща маса** възлиза на **102 %** от средногодишното ползване по ГСП 2018, което е 35163 м3.

Не е извършвано ползване (представляващо стопанска дейност) на недървесни горски продукти от горските територии – държавна собственост.

Реализиран е приход в размер на 3086,90 лв., в т.ч. от паша 1042,50 лв. за 695 бр. едър добитък, 14,00 лв. за 18 бр. коне, 1950,00 лв. за издадени 47 бр. разрешителни за събиране на гъби, 20,00 лв. за 80 бр. дрянови клонки и 1 пр.м3 зеленина, 60,00 лв. за 2000 кг стръкове смрадлика.

IV. Здравословно състояние на горите (резултати от лесопаталогични обследвания и лесозащитни мероприятия):

Общото състояние на горите - държавна собственост е относително добро. Постъпили са 149 бр. сигнални листове, в т.ч. 71 бр. за съхнене летораслите и клонките на бора (сфаяропсис), 13 бр. за съхнене на бора, 1 бр. за съхнене на топола, 4 бр. за съхнене от сушата на горски култури, 45 бр. за борова процесия, повреди от пожари 5 бр., повреди от ветровал 2 бр. и 8 бр. за насекомни вредители по тополовите култури. Общата площ на засегнати от слабо съхнене (до 5 %) насаждения е **6829** дка. Своевременно се извършва инвентаризиране на засегнатите площи, маркиране на подлежащите на сеч дървета, изготвяне на план-извлечения за провеждане на санитарна сеч и усвояване на изсъхналата дървесина чрез възлагане изпълнението на сечта и извоза до временен склад.

През 2021 год. в горските територии – държавна собственост от района на ТП ДГС – Хисар са възникнали и регистрирани общо **7** бр. пожари. Засегнатата площ е **216** дка.

През годината не са възникнали големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи заемащи над 30 % от площта на отделни насаждения/.

V. Въздействие на горскостопанските мероприятия върху популациите от растителни и животински видове, почвите и водните ресурси:

Не са постъпвали сигнали за отрицателно въздействие от проведените горскостопански мероприятия върху популациите от растителни и животински видове, почвите и водните ресурси в и в съседство с горските територии – държавна собственост.

При провеждане на горскостопанските мероприятия служителите на стопанството проследяват следните показатели:

- Повреди по подраста в насажденията;
- Повреди на оставащия дървостой – над допустимите (над 2 % по брой от оставащите на корен дървета);
- Създаване на условия за активиране на ерозионни процеси;
- Оставяне на мъртва дървесина в насажденията с изведена сеч;
- Въздействие върху водни ресурси на територията и/или в близост до насажденията;
- Въздействие върху съседни насаждения;
- Въздействие върху съседни имоти и инфраструктура;

VI. Проведен мониторинг на ВКС:

Проведен мониторинг на ВКС 1 – РАЗНООБРАЗИЕ НА ВИДОВЕ.
Концентрации на биологично разнообразие, вкл. ендемични, редки, защитени и застрашени от изчезване видове с глобално, регионално или национално значение:

Проведен мониторинг на защитени територии и защитени зони – ВКС 1.1:

Мониторинг на защитените местности (ЗМ):

Защитена местност “Дъбите – Конска поляна” подотдели 96 б; 116 а, в, г, д; 117 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л; 118 а, б, д, е, ж, з, и, к, л, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 12; 119 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 120 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9;

Защитена местност “Барикадите” подотдели 1-а, б, в, г, д, 1, 2, 3, 4, 5.

Защитена местност “Чивира” подотдели б-а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3;

Защитена местност “Гъстите дъбчета” подотдели 398-а, б;

Защитена местност „Дебелата кория” подотдел 361-н;

Проведен е оглед от комисия на РИОСВ Пловдив с участие на служител на стопанството.

Общо за ЗМ няма констатирани следи от антропогенна намеса - нарушения от незаконна сеч, застрояване, паша или друга антропогенна дейност, която да ги уврежда.

Установено е лошо състояние и липса на ресурсни възможности на блатното кокиче в защитена местност „Дебелата кория”. Комисията предлага да бъде изключено от списъка на находищата на вида.

Мониторинг на защитени зони:

I. Защитени зони за опазване на местообитанията:

1. **Защитена зона „Река Стряма” – BG0000429**
Състоянието на горите е добро и не са нарушени функциите на защитената зона.
2. **Защитена зона „Река Пясъчник” – BG0000444**
Състоянието на горите е добро и не са нарушени функциите на защитената зона.
3. **Защитена зона „Попинци” – BG0001039**
Състоянието на горите е добро и не са нарушени функциите на защитената зона.
4. **Защитена зона „Средна гора” – BG0001389**
Състоянието на горите е добро и не са нарушени функциите на защитената зона.

II. Защитени зони за съхранение на птиците:

1. **Защитена зона “Язовир Пясъчник” – BG0002010**
Състоянието на горите е добро и не са нарушени функциите на защитената зона.
2. **Защитена зона “Средна гора” – BG0002054**
Състоянието на горите е добро и не са нарушени функциите на защитената зона.

Не са констатирани нерегламентирани дейности и повреди от биотични и абиотични фактори. Състоянието на горите е добро и не са нарушени природозащитните им функции.

Проведен мониторинг на застрашени, изчезващи и ендемични видове - ВКС 1.2:

Растителни видове: Блатно кокиче;

Направено е предложение защитената местност да бъде изключена от списъка на находищата към з-д № РД-525/21.04.2003 г. на МОСВ и да се отпише от регистъра. Не е установено ново находище в горски територии – държавна собственост.

Животински видове:

Черен кълвач; Черен шъркел;

Не са констатирани обитаеми леговища или гнезда, а само следи от преминаване или птица в полет.

Не са установени нови местообитания различни от посочените в доклада за ГВКС за видра.

Липсва информация за наблюдавани през годината екземпляри от следните видове:

Видра; Осояд; Малък креслив орел, Голям ястреб; Малък ястреб; Пъстър смок; Обикновен блатна костенурка; Южна блатна костенурка; Шипобедрена костенурка; Шипоопашата костенурка; Южен гребенест тритон; Червенокоремна бумка; Жълтокоремна бумка;

Проведен мониторинг на критични концентрации на видове - ВКС 1.3:

Не са установени нарушения и отклонения от препоръките и указанията за опазване. Не са представяни формуляри.

Необходимо е завишаване броя на наблюденията.

Проведен мониторинг на ВКС 2 – ЕКОСИСТЕМИ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ:

Не са установени нарушения и отклонения от препоръките и указанията за опазване. Не са изградени инфраструктурни обекти, засягащи горски територии. Няма едроплощни повреди от биотични и абиотични фактори. Установените повреди са на малки площи и не се оказва значително отрицателно въздействие върху цялата площ. По данни от проведената инвентаризация на горите и горските територии лесистостта се е повишила от 28,7 % (виж стр. 62 от ЛУП 2008) през 2008 год. на 29,5 % през 2018 год. (виж стр. 80 от ГСП 2018).

Необходимо е завишаване броя на наблюденията.

Проведен мониторинг на ВКС 3 – ЕКОСИСТЕМИ И МЕСТООБИТАНИЯ. **Редки, защитени или застрашени от изчезване екосистеми, местообитания или рефугии:**

В горските територии – държавна собственост от района на стопанството са идентифицирани **7 типа** редки, застрашени или изчезващи екосистеми, както следва:

G1.2116 Dacio Moesian ash alder woods - Смесени крайречни галерийни съобщества с основен едификатор черна елша (*Alnus glutinosa*).

G1.3155 Rhodopide Mediterranean poplar galleries Крайречни гори, срещащи се в равнините и низините с преходно континентален климат в Южна България.

G1.6931 Balkan Range acidophilous beech forests. Гори с преобладание на бук, разположени на бедни кисели и влажни почви.

G1.6932/6933 Balkan Range neutrophile beech forests. Неутрофилните букови гори са най разпространените в България букови гори.

Проведени са четири наблюдения – 2 в, 3 б; 3 н, 4 а;

G1.69 Thermophilous Moesian beech forests. Чисти и смесени широколистни гори с основен едификатор обикновен бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*).

G1.7C41 Thermophilous [Tilia] woods. Гори с ясно изразено доминиране на сребролистна липа (*Tilia tomentosa*), възникнали предимно вторично на мястото на дъбови гори.

Гори във фаза на старост (Old growth forests).

Проведено е едно наблюдение – 25 „б“;

Общата площ на ГФС е **880,1** ха.

Със заповед № 244/15.04.2018 год. на директора на стопанството за основните естествени екосистеми установени в горските територии – държавна собственост са определени представителни образци с обща площ **2045,5** ха.

Не са установени нарушения и отклонения от препоръките и указанията за стопанисване. Жизнеността на отделните дървета и на насажденията като цяло е добра. Обезлистване не е наблюдавано. Има наличие на единични изсъхнали дървета, както и на малки групи повалени или прекършени от силен вятър. Реални потенциални заплахи не са установени.

Необходимо е завишаване броя на наблюденията.

Проведен мониторинг на ВКС 4 – ЕКОСИСТЕМНИ УСЛУГИ ОТ КРИТИЧНО ЗНАЧЕНИЕ. Основни екосистемни услуги от критично (незаменимо) значение в определени ситуации, вкл. опазване на водосбори и контрол на ерозията на уязвими почви и склонове:

Проведен мониторинг на ВКС 4.1 – единствени източници на питейна вода,

Проведен мониторинг на ВКС 4.2 – гори с решаващо значение за регулиране на водния отток във водосборите:

Проведен мониторинг на ВКС 4.3 – гори с решаващо противоерозионно значение,

Проведен мониторинг на ВКС 4.4 – гори, които представляват бариера за разпространението на пожари,

Проведен мониторинг на ВКС 4.5 – гори с решаващо значение за защита на инфраструктурни обекти,

Не са установени нарушения и отклонения от препоръките и указанията за стопанисване. Състоянието на горите е добро и не е установено нарушаване на функциите им.

Необходимо е завишаване броя на наблюденията.

Проведен мониторинг на ВКС 5 – ОСНОВНИ ПОТРЕБНОСТИ НА НАСЕЛЕНИЕТО. Места и ресурси от фундаментално значение за задоволяване на основните потребности на местните общности идентифицирани с тяхно участие.:

Предвид непълноценното ползване на горите общинска собственост периодично се извършва консултация с кметовете на населени места относно снабдяване на населението с дърва за горене от временен склад.

Не са установени нарушения и отклонения от препоръките и указанията за стопанисване на ресурсите – дървесина, паша, лечебни растения и гъби, дивеч.

Проведен мониторинг на ВКС 6 – КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ. Места, ресурси, местообитания и ландшафти от глобално или национално културно, археологично или историческо значение, и/или от критично (незаменимо) значение за традиционната култура на местните общности, идентифицирани с тяхно участие, вкл. културно, екологично, икономическо или религиозно/духовно значение:

Не са установени нарушения и отклонения от препоръките и указанията за стопанисване.

Необходимо е завишаване броя на наблюденията.

Като цяло за провежданото наблюдение на горските територии – държавна собственост с ВКС е необходимо да се систематизира и подобри организацията на дейността на отделни служители и в трите ГСУ, които по същество извършват необходимите наблюдения на територията, но пропускат да ги документират и представят своевременно.

VII. Социално икономически аспекти – промени в обществото и/или отношението им спрямо горските ресурси и дейности:

През 2021 год. не са отбелязани промени в отношението към горските ресурси. В съседство с населените места и пътната инфраструктура продължават да се извършват малки по обем, но многобройни нарушения от незаконна сеч, както и изхвърляне на битови и строителни отпадъци. Често пъти битовите отпадъци предварително са събрани в чувал, след което са изхвърлени в горските територии, а не в контейнерите за смет в близко разположеното населено място.

Наблюдава се значително завишение на човешко присъствие в трудно достъпни и трудно проходими райони, от лица придвижващи се с високопроходими двуколесни моторни превозни средства, което е съпроводено с значителен шум и предизвикване на повърхностна ерозия по трасето на преминаването им.

Затруднение създава пашата на домашни животни в забранени за паша територии. Животните се движат без пастир. Установените номера на ушни марки се съобщават на отговорния ветеринарен лекар за уточняване на собственика им.

Тази процедура за установяване на собственика е неприложима при стада с коне, поради липса на ушни марки или други разпознаваеми идентификации на животните.

VIII. Срещи с представители на местните общности, свързани със стопанисването на горите:

През годината са осъществени срещи с представители на фирмите ползватели на дървесина за обсъждане на въпроси с добива на дървесина и организацията на дейността.

Проведени се срещи с представители на община Хисаря и община Калояново във връзка с осигуряване дърва за горене за нуждите на населението, при които бе разяснен реда и последователността от действия необходими за организиране на работата.

IX. Оценка на ефективността и продуктивността на горското стопанство:

Може да се даде добра оценка на дейността на стопанството през 2021 год.

За спазване критериите на горската сертификация е необходимо своевременно документиране от всички служители на стопанството на информацията за проведените горскостопански дейности и за практически осъществения от служителите контрол на въздействието им върху стопанисваните и съседните на тях територии.

Практически през годината се извършва пълен обход на около 300 подотдела с обща площ 1500 ха. Това са насажденията, които се маркират за сеч и в, които се извършва добив на дървесина. При тези дейности на вниманието на служителите са и площите в съседство с ползваната пътна инфраструктура и граничещите с подотделите, в които се извършва горскостопанска дейност. Като площ това е около 10 % от общата площ на горските територии- държавна собственост. Изготвят се средно по 150 бр. „Лист за предварителна идентификация на ключови елементи и определяне потенциалните екологични и социални въздействия“, което би позволило на служителите да подготвят поне 50 бр. формуляри за проведено наблюдение на горите с висока консервационна стойност, но така събраната информация не се използва пълноценно от различните служители за попълване на изискващите се формуляри за проведен мониторинг, въпреки че им се обръща внимание.

Въпреки систематично полаганите от служителите на стопанството усилия, за изпълнение програмата за управление на отпадъците, значителен проблем в горските територии-държавна собственост, разположени в съседство със земеделски и в близост до урбанизирани територии – населени места, пътна инфраструктура, се явява изхвърлянето на битови отпадъци, които се генерират от местни жители, от лица, наемани за извършване на различни селскостопански дейности или туристи, които не спазват определения от съответната община ред за сметосъбиране. Показателно е, че твърде често се намират изхвърлени отпадъци, които предварително са събрани в чувал, кашон или друга опаковка, но не са поставени в контейнерите за сметосъбиране, а са изхвърлени в гората, като в някои от случаите са старателно натъпкани в клоните на храстите или между камъни.

Стопанството периодично извършва почистване на отпадъците, които се генерират от провежданите горскостопански дейности, както и на някои от незаконните сметища установени в горските територии – държавна собственост, но не може да поеме задължение за почистване на отпадъците изхвърляни от недобросъвестни посетители в горските територии, в т.ч. и някои собственици на недържавни гори.

ию/

Директор ТП ДГС - Хисар:

/инж. Добрич Иванов/

*Налице е положен подпис, като същият е заличен съгласно Общия регламент за защита на личните данни (Регламент (ЕС) 2016/679)

